

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. ректора, професорка

Майя ЄРМОЛАЄВА

01.06. 2026 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ ДО АСПІРАНТУРИ**

Галузь знань:

**I Охорона здоров'я та соціальне
забезпечення**

Спеціальність:

II Стоматологія

Рівень вищої освіти:

третій (освітньо-науковий)

Програма обговорена і ухвалена на засіданні приймальної комісії Донецького національного медичного університету (Протокол №5 від «01» червня 2026 року).

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ..	5
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ	9
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура закладу вищої освіти (наукової установи) за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання.

Доктор філософії — це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи) в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

ДНМУ здійснює прийом до аспірантури на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю ІІ Стоматологія, відповідно до ліцензії на надання освітніх послуг на третьому (освітньо-науковому) рівні. Для здобуття ступеня доктора філософії на конкурсній основі приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності та мають сертифікат лікаря-спеціаліста за спеціальністю, що відповідає спеціальності аспірантури.

Прийом документів для вступу в аспірантуру здійснюється на конкурсних засадах після оголошення конкурсу в засобах масової інформації та на офіційному вебсайті ДНМУ. До вступних випробувань допускаються вступники, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи.

При вступі до аспірантури за спеціальністю ІІ Стоматологія вступники повинні добре володіти базовими знаннями з усіх розділів стоматології. Метою вступних випробувань до аспірантури є визначення рівня готовності вступника до виконання науково-дослідної роботи. Зміст програми вступних випробувань охоплює весь обсяг теоретичних знань, практичних навичок та компетентностей, необхідних для виконання науково-дослідної роботи. У програмі надано перелік питань, список рекомендованої літератури. Оцінювання результату вступного випробування здійснюється за 200-бальною шкалою.

Частиною вступних випробувань, відповідно до Правил прийому до аспірантури, є презентація дослідницьких пропозицій чи досягнень вступників. Вимоги до оформлення, представлення й оцінювання презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень вступників затверджені в «Положенні про порядок оформлення й оцінювання презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень вступників до аспірантури Донецького національного медичного університету».

КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Вступні випробування проводяться в усній формі (співбесіда), результат заноситься у протокол засідання екзаменаційної комісії. Вступники до аспірантури складають іспит зі спеціальності І1 Стоматологія (в обсязі програми підготовки магістра або спеціаліста).

Вступник повинен дати відповідь на питання, відповідно до програми вступних випробувань (співбесіди) за спеціальністю, правильно сформулювати відповіді на задані запитання, ґрунтовно дати пояснення щодо основних засад спеціальності. Кожен екзаменаційний білет містить 4 (чотири) основних питання. Екзаменаційна комісія має право задати ще 2 (два) додаткових питання. Кожна відповідь оцінюється від 0 до 40 балів, після чого розраховується середня кількість балів за відповіді на запитання (від 0 до 40 балів).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Кількість балів	Вимоги до рівня знань
31-40	Вступник володіє глибокими й міцними знаннями, дає ґрунтовну відповідь на поставлене питання, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує, самостійно оцінює джерела інформації, що стосуються питання, вміє узагальнити поданий матеріал: розкриті і точно вжиті основні поняття; сутність питань розкрито повно, розгорнуто, логічно; використані приклади, що ілюструють теоретичні положення; представлені різні точки зору на проблему; відповіді обґрунтовані та послідовні.
21-30	Вступник вільно викладає зміст питання, поставленого екзаменатором, застосовуючи необхідну термінологію та нормативно-правову базу, робить аргументовані висновки: розкриті основні поняття; сутність питань розкрито повно, логічно; використані приклади, що ілюструють теоретичні положення; представлені різні точки зору на проблему; відповіді обґрунтовані та послідовні.

11-20	Вступник частково володіє змістом питання і використовує знання за аналогією, може порівнювати, узагальнювати, систематизувати: інформацію: розкрита тільки менша частина основних понять; не точно використані основні категорії і поняття; не повно дані відповіді за змістом питань; не наведено приклади, які б ілюстрували теоретичні положення; діалог з екзаменатором не вийшов; виникли проблеми в обґрунтуванні висновків, аргументацій; немає відповіді на більшість уточнюючих питань.
1-10	Вступник може на рівні “так-ні” відтворити кілька термінів із обсягу питання, обрати правильний варіант відповіді з двох запропонованих: не розкрито жодне з основних понять; не дані основні визначення категорій і понять дисципліни; допущені суттєві неточності і помилки при викладі матеріалу.

Вступник повинен презентувати дослідницьку пропозицію чи досягнення за певною формою, прописаною в «Положенні про порядок оформлення й оцінювання презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень вступників до аспірантури Донецького національного медичного університету». Ця частина іспиту оцінюється загалом від 0 до 60 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ ЧИ ДОСЯГНЕНЬ

Елементи оцінювання	Максимальний бал
- наукове обґрунтування актуальності роботи	10
- уміння аналізувати та систематизувати наукові джерела	10
- відповідність мети та завдань темі дисертаційного дослідження	10
- володіння дослідницькими методами	10
- представлення наукових здобутків	10
- коректність висновків	10

Вступник презентує наукові досягнення (публікації), які відповідають темі дослідницьких пропозицій. Ця частина іспиту оцінюється від 0 до 100 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ (ПУБЛІКАЦІЙ), ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ ТЕМІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Вид досягнення *	Бали за кожну публікацію	Наукові досягнення вступника	
		Кількість	Загальний бал
Стаття у періодичному науковому виданні, яке проіндексоване у базі даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, або яке віднесене до першого-третього кuartилів за класифікацією SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports (Q1-Q3)	20		
Стаття у науковому фаховому виданні, яка на дату її опублікування внесена до Переліку наукових фахових видань України	12		
Патент	20 (на винахід) 8 (на корисну модель)		
Тези доповідей	8(тези закордонного форуму) 4 (тези вітчизняного форуму)		
Всього			0-100

* – якщо кількість співавторів (разом із вступником) становить більш як дві особи, то зараховується 0,5 публікації

Оцінювання результатів вступних випробувань здійснюється за 200-бальною шкалою, як сума балів за співбесіду, презентацію дослідницької пропозиції чи досягнень та презентації наукових досягнень.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

1. Структура та принципи організації роботи стоматологічної служби.
2. Основні показники діяльності стоматологічної служби.
3. Класифікація сучасних відновлювальних матеріалів, загальні вимоги та властивості.
4. Склоіономерні цементи: класифікація, склад, позитивні та негативні властивості, показання та методика використання.
5. Композиційні матеріали хімічного твердіння: класифікація, склад, позитивні та негативні властивості, показання та методика використання.
6. Фотокомпозиційні матеріали: класифікація, склад, позитивні та негативні властивості, показання та методика використання.
7. Нанопhotoкомпозиційні матеріали: класифікація, склад, структура, позитивні та негативні властивості, показання та методика використання.
8. Сучасні підходи до препарування каріозних порожнин. Мінімально інвазивні методики препарування.
9. Визначення адгезії. Адгезивні системи: класифікація, властивості, умови та методики застосування.
10. Адгезивна техніка підготовки твердих тканин зубів до відновлення.
11. Технології прямого відновлення зубів: сучасні погляди та обґрунтування.
12. Технології непрямого відновлення зубів: сучасні погляди та обґрунтування.
13. Кольоровизначення у реставраційній стоматології, сучасні погляди та методи.
14. Естетична реставрація фронтальних зубів, сучасні підходи.
15. Стоматологічні фотополімеризатори: класифікація, характеристики. Техніка безпеки роботи з ними.
16. Технології світлового опромінення фотокомпозиційних матеріалів.
17. Клінічна оцінка прямих та непрямих відновлень зубів, критерії, шкали.
18. Порухення та ускладнення прямих та непрямих відновлень зубів, сучасні підходи до їх усунення та профілактики.
19. Поняття про ендодонтію. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, призначення, правила застосування. Стандарти ISO.
20. Варіантна анатомія внутрішньозубних порожнин зубів.
21. Сучасні методи інструментальної обробки кореневих каналів, апарати та інструменти для її виконання, засоби для обробки кореневих каналів.
22. Матеріали для obturaції кореневих каналів. Сучасні техніки obturaції.
23. Ротова рідина, склад, властивості, методи дослідження.
24. Теорії походження карієсу зубів. Сучасні уявлення про походження та патогенез карієсу зубів.
25. Клінічна фізіологія твердих тканин зубів.

26. Карієсрезистентність емалі зубів та методи її визначення.
27. Структурно-функціональна кислотостійкість емалі зубів з життєздатною пульпою та її значення у забезпеченні карієсрезистентності.
28. Епідеміологія карієсу зубів. Показники захворюваності на карієс.
29. Патологічна анатомія карієсу зубів: зміни в емалі, дентині та пульпі.
30. Сучасні класифікації карієсу зубів, клініка, диференційна діагностика.
31. Лікування карієсу зубів: загальні принципи та підходи, сучасні клінічні настанови та стандарти.
32. Загальне та місцеве лікування множинного карієсу зубів.
33. Профілактика карієсу зубів: загальні принципи, ендогенна та екзогенна профілактика, вікові аспекти, сучасні клінічні настанови та стандарти.
34. Донозологічна діагностика та превентивна терапія карієсу зубів.
35. Прогнозування карієсу зубів: методи, критерії ефективності, вікові аспекти.
36. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез пульпіту. Патологічна анатомія пульпіту.
37. Сучасні класифікації пульпіту, клініка, диференційна діагностика.
38. Лікування пульпіту, знеболення, вітальні та девітальні методи, критерії якості, сучасні клінічні настанови та стандарти.
39. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез періодонтиту. Патологічна анатомія періодонтиту.
40. Сучасні класифікації періодонтиту, клініка, диференційна діагностика.
41. Лікування періодонтиту, принципи, техніка, критерії якості, сучасні клінічні настанови та стандарти.
42. Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу, пульпіту та періодонтиту, сучасні підходи до їх усунення та профілактики.
43. Некаріозні ураження твердих тканин до та після прорізування зубів.
44. Гіперестезія твердих тканин зубів: клініка, диференційна діагностика, сучасні підходи до лікування.
45. Спадкові порушення розвитку твердих тканин зубів, недосконалий амелогенез, синдром Стентона-Капдепона.
46. Клінічне обстеження хворих з патологією пародонта. Індексна оцінка стану пародонта.
47. Методи діагностики захворювань пародонта. Лабораторні методи в обстеженні хворих з патологією тканин пародонта.
48. Сучасні класифікації захворювань пародонта. Етіологія та патогенез захворювань пародонта. Роль місцевих та загальних факторів.
49. Гінгівіт: класифікація, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
50. Генералізований пародонтит: клініка, діагностика, диференційна діагностика, профілактика.
51. Загальні принципи лікування хворих на генералізований пародонтит, місцеві заходи лікування, скейлінг.
52. Хірургічні та ортопедичні заходи у лікуванні генералізованого

пародонтиту. Усунення травматичної оклюзії.

53. Загальна фармакотерапія захворювань пародонта. Лікарські препарати, показання, механізми дії. Фізіотерапія.
54. Індивідуальна та професійна гігієна порожнини рота, сучасні підходи, засоби, методи чищення зубів.
55. Диспансеризація хворих з захворюваннями пародонта.
56. Сучасні класифікації захворювань слизової оболонки порожнини рота.
57. Травматичні та променеві ураження слизової оболонки порожнини рота.
58. Вірусні захворювання слизової оболонки порожнини рота.
59. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота.
60. Симптоматичні ураження слизової оболонки при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної системи, ендокринної системи, крові та кровотворних органів, гіпо- та авітамінозах.
61. Ураження слизової оболонки при дерматозах (пухирчатка, червоний плескатий лишай, червоний вовчак).
62. Зміни слизової оболонки порожнини рота при алергічних ураженнях та екзогенних інтоксикаціях. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Багатоформна ексудативна еритема, синдром Стівенса-Джонсона, синдром Бехчета,
63. Глосити, неврогенні захворювання язика.
64. Хейліти, хронічна тріщина губи.
65. Облігатні та факультативні передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ.

СТОМАТОЛОГІЯ ДИТЯЧОГО ВІКУ

1. Вікові особливості розвитку та будови зубо-щелепної системи у дітей.
2. Мінералізація твердих тканин тимчасових та постійних зубів у дітей. Чинники, що впливають на процеси мінералізації.
3. Сучасні підходи до вибору методів та засобів знеболення у дітей під час лікування стоматологічних захворювань.
4. Невідкладні стани у дітей на стоматологічному прийомі, надання первинної медичної допомоги.
5. Особливості клінічного перебігу карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей різних вікових груп.
6. Сучасні підходи до лікування карієсу тимчасових та постійних зубів, критерії якості, сучасні клінічні настанови та стандарти.
7. Особливості клініки та діагностики пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей на різних етапах формування кореня.
8. Сучасні підходи до лікування пульпіту тимчасових та постійних зубів у дітей на різних етапах формування кореня, критерії якості, сучасні клінічні настанови та стандарти.
9. Особливості клініки та діагностики гострих та хронічних періодонтитів тимчасових і постійних зубів у дітей.

10. Сучасні підходи до лікування періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей на різних етапах формування кореня, критерії якості, сучасні клінічні настанови та стандарти.
11. Діагностичні критерії збереження та видалення тимчасових зубів.
12. Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу, пульпіту та періодонтиту у дітей різних вікових груп, сучасні підходи до їх усунення та профілактики.
13. Особливості будови пародонта у дітей. Сучасні концепції етіології та патогенезу захворювань пародонта у дітей.
14. Роль системних захворювань у хворобах пародонта у дітей. Фактори ризику.
15. Клініка та діагностика захворювань пародонта у дітей.
16. Сучасні підходи до комплексного лікування захворювань пародонта у дітей, сучасні клінічні настанови та стандарти. Консервативне лікування.
17. Хірургічне лікування захворювань пародонта у дітей. Малоінвазивні оперативні втручання, гінгівопластика, френулопластика, вестибулопластика.
18. Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні захворювань пародонта у дітей різних вікових груп, сучасні підходи до їх усунення та профілактики.
19. Диспансеризація дітей з захворюваннями пародонта.
20. Сучасні принципи організації та методи проведення профілактики стоматологічних захворювань у дітей.
21. Сучасні методи та засоби профілактики карієсу та захворювань пародонта у дітей різних вікових груп, сучасні клінічні настанови та стандарти.
22. Герметизація фісур зубів. Матеріали для герметизації фісур та превентивної терапії карієсу зубів у дітей.
23. Індивідуальна та професійна гігієна порожнини рота у дітей різних вікових груп.
24. Особливості профілактичних програм щодо стоматологічних захворювань у дітей з супутньою соматичною патологією.
25. Профілактика виникнення зубо-щелепних аномалій у дітей.
26. Особливості будови слизової оболонки порожнини рота у дітей у різні вікові періоди.
27. Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей вірусної етіології: клініка, діагностика, лікування, сучасні клінічні настанови та стандарти.
28. Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей грибкового походження, бактеріальної природи, алергічного та травматичного характеру: клініка, діагностика, лікування, сучасні клінічні настанови та стандарти.
29. Зміни слизової оболонки порожнини рота у дітей при

- загальносоматичних захворюваннях: клініка, діагностика, лікування.
30. Захворювання губ і язика у дітей: клініка, діагностика, лікування.

ОРТОДОНТІЯ

1. Вплив ендогенних та екзогенних факторів на процес прорізування зубів. Роль прорізування зубів для росту і розвитку верхньої та нижньої щелеп.
2. Морфо-функціональні особливості скронево-нижньощелепного суглоба у дітей у різні вікові періоди.
3. Фізіологічні види прикусу, їх порівняльна характеристика. Ортогнатичний прикус в тимчасовому, змінному і постійному періодах.
4. Морфологічні і функціональні порушення в жувальному апараті при зубо-щелепних аномаліях та деформаціях.
5. Особливості обстеження хворого на ортодонтичному прийомі. Фотореєстрація, фотометрія. Діагностичні моделі, віртуальні 3D моделі.
6. Антропометричні вимірювання з допомогою сучасного сканувального обладнання та комп'ютерних програм.
7. Функціональні методи дослідження в ортодонтії, їх діагностичне значення.
8. Порушення функції жування та мовлення у дітей, причини, діагностика.
9. Профільна та пряма телерентгенографія. Методи аналізу прямої та бокової цефалометрій, їх діагностичне значення.
10. Сучасні рентгенологічні методи обстеження: комп'ютерна та магнітнорезонансна томографія.
11. Порушення функції ковтання та дихання у дітей, негативний вплив на формування жувального апарату, методи діагностики.
12. Сучасні класифікації зубощелепних аномалій і деформацій.
13. Принципи побудови ортодонтичного діагнозу.
14. Мультидисциплінарне лікування порушення зубощелепної системи у дітей та дорослих.
15. Основні принципи і методи лікування зубощелепно-лицевих аномалій і деформацій у віковому аспекті, сучасні клінічні настанови та стандарти.
16. Класифікація ортодонтичної апаратури, її характеристика і показання до використання у віковому аспекті.
17. Теорії перебудови кісткової тканини під дією ортодонтичних апаратів, характеристика сил, які використовуються в ортодонтії.
18. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування аномалій кількості зубів (надкомплектні зуби), сучасні клінічні настанови та стандарти.
19. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика та лікування адентій (часткової, повної, первинної, вторинної), сучасні клінічні настанови та стандарти.
20. Види і форми ретенції зубів, клінічні прояви, діагностика та методи лікування, сучасні клінічні настанови та стандарти.

21. Етіологія, патогенез, клініка та лікування аномалії положення окремих зубів, сучасні клінічні настанови та стандарти.
22. Форми діастеми, їх клініко-рентгенологічна діагностика, тактика лікування. Особливості лікування у дорослих.
23. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування скупченості зубів. Показання до серійного видалення зубів в ортодонтичній практиці, сучасні клінічні настанови та стандарти.
24. Етіологія, патогенез, клініка, рентгенологічна діагностика і профілактика дистальної оклюзії, особливості лікування в тимчасовому, змінному та постійному періодах прикусу, сучасні клінічні настанови та стандарти.
25. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування мезіальної оклюзії, сучасні клінічні настанови та стандарти. Роль спадковості у виникненні даної аномалії.
26. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування глибокого прикусу, сучасні клінічні настанови та стандарти.
27. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування відкритого прикусу, сучасні клінічні настанови та стандарти. Роль нормалізації носового дихання у прогнозі ортодонтичного лікування.
28. Хірургічні втручання в комплексному лікуванні ортодонтичних хворих.
29. Аномалії вуздечки губ і язика, їх наслідки і рання діагностика, показання до хірургічних втручань.
30. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування косого (перехресного, латерогенічного) прикуса та його лікування, сучасні клінічні настанови та стандарти.
31. Скелетні аномалії в сагітальній, вертикальній, трансверзальній площинах. Особливості лікування зубощелепних аномалій та деформацій призахворюваннях тканин пародонта.
32. Види незнімних і знімних ортодонтичних апаратів, їх конструктивні особливості, принципи дії, показання до використання.
33. Дефекти зубів і зубних рядів у дітей, порушення в жувальному апараті при їх утворенні, наслідки.
34. Дефекти коронкової частини зуба. Методи протезування дефектів коронкової частини тимчасових зубів, показання до їх використання.
35. Показання, протипоказання до заміщення дефектів зубних рядів у дітей незнімними та знімними конструкціями протезів.
36. Особливості протезування ускладнених дефектів зубних рядів у дітей.
37. Вроджені вади: етіологія, діагностика, сучасні класифікації.
38. Морфологічні і функціональні порушення в зубощелепному апараті при незрощеннях верхньої губи, альвеолярного відростка, твердого та м'якого піднебіння, особливості ортодонтичної допомоги новонародженим.
39. Мікроімпланти в ортодонтії.

40. Принципи диспансеризації в ортодонтії.

ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

1. Артикуляція, оклюзія. Фактори та основні види оклюзії. Оклюзійна площа, крива Шпес, крива Уілсона.
2. Центральне співвідношення, центральна оклюзія, її ознаки.
3. Будова слизової оболонки, анатомічні утворення, що мають значення при протезуванні.
4. Будова та функції скронево-нижньощелепного суглоба. Біомеханіка нижньої щелеп.
5. Нозологічні форми захворювання зубо-щелепної системи, які підлягають комплексному або ортопедичному лікуванню.
6. Підготовка порожнини рота до протезування – загальносанаційні заходи, спеціальна ортопедична підготовка.
7. Отримання анатомічних та функціональних відбитків щелеп. Виготовлення моделей щелеп. Матеріали для відбитків та моделей.
8. Конструктивні особливості вкладок. Загальні принципи формування порожнини для вкладки. Фіксація вкладок.
9. Вініри: показання, препарування, вибір кольору, виготовлення, фіксація.
10. Види штифтових конструкцій: показання, протипоказання та способи їх виготовлення.
11. Сучасні комп'ютерні технології виготовлення безметалових конструкцій.
12. Заміщення часткових дефектів коронок зубів за допомогою неповних штучних коронок.
13. Заміщення дефектів коронок зубів штучними коронками: показання та протипоказання. Сучасні класифікації та вимоги до штучних коронок.
14. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штучних коронок: суцільнолитих, металокерамічних, безметалевих. Особливості підготовки опорного зуба, фіксація штучних коронок, матеріали для фіксації.
15. Часткова втрата зубів. Класифікація дефектів зубних рядів за Кеннеді.
16. Показання та підготовка до протезування незнімними протезами.
17. Конструктивні особливості мостоподібних зубних протезів. Біомеханіка мостоподібних протезів, вибір опорних зубів.
18. Клініко-лабораторні етапи виготовлення мостоподібних протезів (суцільнолитих, металопластмасових, металокерамічних, керамічних на цирконієвому каркасі).
19. Особливості препарування опорних зубів та їх підготовки до фіксації, фіксація протезів та матеріали для неї.
20. Показання до виготовлення часткових знімних протезів. Оцінка стану протезного ложа. Вибір методу фіксації часткових знімних протезів.
21. Характеристика бюгельних протезів та показання до їх виготовлення.
22. Визначення центрального співвідношення щелеп при різних дефектах

- зубних рядів. Можливі помилки та методи їх усунення.
23. Технологія виготовлення часткових знімних пластинкових протезів, протезів з металевим базисом, бюгельних протезів.
 24. Анатомо-топографічні та функціональні зміни в зубо-щелепній системі при повній відсутності зубів. Класифікація беззубих щелеп. Класифікація атрофії слизової оболонки протезного ложа.
 25. Спеціальна підготовка порожнини рота до протезування за повної відсутності зубів. Планування конструкції повного знімного протеза. Фіксація, стабілізація та рівновага повних знімних протезів.
 26. Особливості отримання відбитків з беззубих щелеп. Визначення центрального співвідношення щелеп за повної відсутності зубів.
 27. Планування оклюзії при виготовленні повних знімних протезів. Використання артикуляторів різних типів.
 28. Технологія та клінічні етапи виготовлення повних знімних протезів. Адаптація до повних знімних протезів, корекція, користування та догляд.
 29. Ортопедичне лікування захворювань пародонта з використанням знімних та незнімних шин та шин-протезів. Лікування тимчасовими шинами.
 30. Особливості ортопедичного лікування генералізованого пародонтита при збережених зубних рядах.
 31. Патологічна стертість зубів: етіологія, класифікація, клініка. Вибір методу лікування. Заміщення дефектів зубних рядів при патологічній стертості.
 32. Синдром больової дисфункції скронево-нижньощелепного суглоба: етіологія, клініка, діагностика, сучасні методи лікування.
 33. Протезування при несправжніх суглобах після переломів нижньої щелепи.
 34. Ортопедична стоматологічна реабілітація при вроджених та набутих дефектах піднебіння.
 35. Методика отримання відбитків у пацієнтів з дефектами піднебіння. Протезування при дефектах лиця, вимоги до протезів.
 36. Усунення оклюзійних порушень при наявності зубо-щелепних деформацій.
 37. Показання та протипоказання до ортопедичного лікування дефектів зубних рядів з застосуванням імплантатів. Сучасні класифікації імплантатів. Типи та методи імплантації.
 38. Планування та вибір конструкції зубних протезів з опорою на імплантатах, залежно від анатомо-топографічних особливостей дефектів зубного ряду та зубо-щелепної системи.
 39. Особливості клініко-лабораторних етапів виготовлення зубних протезів з опорою на імплантати. Особливості гігієнічного догляду за зубними протезами з опорою на імплантати.
 40. Помилки та ускладнення в практиці ортопедичної стоматології.

ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

1. Методи обстеження хворого з захворюваннями щелепно-лицевої області.
2. Види, способи і методи анестезії.
3. Місцеві анестетики: характеристика, показання до застосування, побічні ефекти.
4. Топографо-анатомічне обґрунтування та методики центральних анестезій.
5. Анатомічне обґрунтування і проведення інфільтраційного і провідникового знеболення на нижній та верхній щелепі.
6. Загальні та місцеві ускладнення місцевої анестезії: клініка, діагностика, лікування. Особливості надання невідкладної допомоги.
7. Операція видалення зуба на нижній та верхній щелепі: показання та протипоказання, інструментарій, методики, підготовка хворого.
8. Атипове видалення зуба. Альвеолотомія.
9. Ускладнення під час та після видалення зуба: клініка, діагностика, лікування і профілактика.
10. Операції, що дозволяють зберегти зуби (резекція верхівки кореня зуба, ампутація, гемісекція, коронаро-радикулярна сепарація, реплантація): показання та протипоказання, методики проведення.
11. Дистопія, ретенція зуба. Перикороніт: класифікація, клініка, діагностика, лікування ускладнення.
12. Періостит: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
13. Остеомієліт щелеп: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
14. Абсцеси та флегмони щелепно-лицевої області: етіологія, патогенез. Загально-клінічні ознаки запальних процесів м'яких тканин лиця, сучасні класифікації.
15. Загальні принципи діагностики гнійних процесів м'яких тканин лиця. Шляхи розповсюдження, анатоμο-топографічні особливості.
16. Етіологічні та патогенетичні принципи загального і місцевого лікування одонтогенних запальних процесів лиця та шиї.
17. Абсцес піднебіння та підочноямкової ділянки: етіологія, клініка, особливості лікування, профілактика.
18. Абсцес та флегмона орбіти: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
19. Абсцес та флегмона крилопіднебінної ямки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
20. Абсцес та флегмона підскроневої ділянки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
21. Абсцес та флегмона скроневої ділянки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.

22. Абсцес та флегмона виличної ділянки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
23. Абсцес та флегмона привушно-жувальної та позащелепної ділянок: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
24. Абсцес та флегмона щічної ділянки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
25. Абсцес та флегмона підщелепної ділянки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
26. Абсцес та флегмона підборідкової ділянки: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
27. Абсцес та флегмона навкологлоткового простору: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
28. Абсцес та флегмона під'язикового валика (жолобка): топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
29. Абсцес та флегмона язика: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
30. Флегмона дна порожнини рота: топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
31. Гнилистно-некротична флегмона (ангіна Людвіга): топографічна анатомія, етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування, ускладнення.
32. Лімфаденіти щелепно-лицевої області: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.
33. Аденофлегмона щелепно-лицевої області: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
34. Одонтогенний гайморит: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування.
35. Запальні захворювання слинних залоз: етіологія, клініка, діагностика, лікування. Синдроми з ураженням слинних залоз.
36. Захворювання скронево-нижньощелепного суглоба: сучасні класифікації, клініка, діагностика, лікування.
37. Неодонтогенні запальні захворювання лица (фурункул, карбункул, бешиха, нома): етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, ускладнення.
38. Специфічні запальні процеси щелепно-лицевої ділянки (актиномікоз, туберкульоз, сифіліс) етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
39. Пошкодження м'яких тканин щелепно-лицевої області: класифікація, клінічний перебіг, методики хірургічної обробки ран, види швів.
40. Переломи альвеолярного паростка та травми зубів: класифікація,

- клініка, діагностика, методи лікування.
41. Пошкодження нижньої щелепи: анатомія пошкоджень, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, хірургічна обробка ран при пошкодженнях нижньої щелепи.
 42. Пошкодження верхньої щелепи: анатомія пошкоджень, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, хірургічна обробка ран при пошкодженнях нижньої щелепи.
 43. Переломи виличної кістки, кісток носа: класифікація, клініка, діагностика, методи лікування, особливості перебігу та лікування.
 44. Ускладнення травм лиця: посттравматичний остеомієліт, нагноєння кісткової рани тощо.
 45. Тимчасова (евако-транспортна) імобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа та постійна (лікувальна) імобілізація щелеп назубними шинами, капами: вимоги, види, недоліки та переваги. Остеосинтез, апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.
 46. Термічні ушкодження лиця: лікування, профілактика ускладнень, можливості пластичної хірургії.
 47. Вогнепальні пошкодження щелепно-лицевої області. Особливості сучасної вогнепальної рани та етапно-евакуаційної системи лікування поранених з пошкодженнями лиця та щелеп.
 48. Принципи комплексного лікування поранених з вогнепальними пошкодженнями лиця та щелеп, сучасні методи та заходи.
 49. Класифікація пухлин щелепно-лицевої області. Теорії онкогенезу, роль імунної системи. Екзогенні фактори в розвитку злоякісних новоутворень. Особливості обстеження хворих з метою виявлення і діагностики пухлин.
 50. Доброякісні пухлини м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої області: етіологія, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.
 51. Доброякісні пухлини і кісти слинних залоз: класифікація, клініка, діагностика, лікування.
 52. Пухлиноподібні утворення м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої області: етіологія, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.
 53. Передракові захворювання та злоякісні пухлини щелепно-лицевої області: клініка, діагностика, лікування.
 54. Реконструктивно-відновна хірургія щелепно-лицевої області. Планування пластичних операцій, показання до застосування методів пластики.
 55. Кісткова пластика щелеп, її біологічні засади. Деформації щелеп, клінічні прояви, хірургічне лікування. Остеогенна та остеоіндуктивна терапія.
 56. Вроджені вади щелепно-лицевої області. Незрощення верхньої губи та піднебіння: класифікація, клініка, лікування, диспансеризація хворих з вродженим незрощенням верхньої губи та піднебіння.

57. Естетична хірургія лиця: класифікація естетичних порушень, їх клінічна характеристика, хірургічне лікування.
58. Больові синдроми лиця: етіологія, клініка, методи лікування.
59. Хірургічне лікування захворювань пародонта: показання, методики.
60. Дентальна імплантація: показання, протипоказання, біологічні засади дентальної імплантації. Види імплантатів. Хірургічний етап дентальної імплантації, ускладнення, їх профілактика та лікування. Підготовка до проведення дентальної імплантації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Батіг В.М., Борисенко А.В. Особливості лікування періодонтиту та захворювань пародонта залежно від типу вегетативної нервової системи пацієнтів. - К.:Книга-плюс, 2023. – 314 с.
2. Батіг І.В., Кузняк Н.Б., Борисенко А.В. Особливості ортодонтичного лікування пацієнтів молодого віку хворих на генералізований пародонтит. К.: Книга-плюс. – 2025. – 168 с.
3. Біда В.І. Біда О.В., Забуга Ю.І. Державне управління реформуванням охорони здоров'я. Розвиток державного регулювання стоматологічної служби в Україні К.: Синопис, 2011. – 116 с.
4. Біда В. І. Патологічне стирання твердих тканин зубів та основні принципи його лікування. Навч. посібн. – К.: Київська правда, 2002. – 96 с.
5. Біда В.І., Клочан С.М. Заміщення дефектів зубних рядів сучасними конструкціями знімних протезів. Навч. посібн. – Львів «Галдент», 2008. –223 с.
6. Біда В.І., Павленко М.О., Біда О.В. Мостоподібні конструкції зубних протезів. Навч. посібн. – Львів., ГалДент. – 2007. – 84 с.
7. Білоклицька Г.Ф., Ашаренкова О.В., Копчак О.В. Сучасні пломбувальні матеріали та методи їх використання в терапевтичній стоматології \ За редакцією Білоклицької Г.Ф.: Навч. посібн. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. – 143 с.
8. Білоклицька Г.Ф., Копчак О.В. Основні аспекти етіології, патогенезу, клініки та лікування цервікальної гіперестезії: Методичні рекомендації. – Київ, 2008. – 26 с.
9. Борисенко А.В. Практична пародонтологія. – К., 2011. – 472 с.
10. Борисенко А.В. Підручник «Терапевтична стоматологія»: особливості підготовки та використання у навчальному процесі.//Вища школа. – 2021.- № 11. – С. 85-94.
11. Борисенко А.В., Батіг І.В., Кузняк Н.Б., Батіг В.М. Вплив ортодонтичного лікування на пародонт (огляд літератури). Сучасна стоматологія. 2022; 1-2: 68-75.
12. Борисенко Д.А., Неспрядько В.П., Борисенко А.В. Розробка та клінічне впровадження композиційного цементу подвійної полімеризації для фіксації незнімних зубних протезів. К.:Книга-плюс, 2023. – 165 с.
13. Галич Л.Б. Клініка і лікування вроджених щілин верхньої губи та піднебіння. – Полтава: «Астрей», 2005. – 79 с.
14. Глущенко Т.А., Батіг В.М., Борисенко А.В. Оптимізація діагностики та лікування захворювань пародонта у хворих на метаболічний синдром. К.: Книга-плюс. – 2025. – 172 с.
15. Головка Н.В. Ортодонтичні апарати. – Вінниця: «Нова книга», 2006. –

216 с.

16. Головка Н.В. Ортодонтія. Розвиток прикусу, діагностика зубощелепних аномалій, ортодонтичний діагноз. – Полтава: ПФ «Форпіка», 2003. – 296 с.

17. Головка Н.В. Профілактика зубощелепних аномалій / Н.В. Головка – Вінниця: «Нова книга», 2005. – 271 с.

18. Грицай Н.М. Нейростоматологія / Н.М. Грицай, Н.О. Кобзиста – К.: Здоров'я, 2001. – 144 с.

19. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.3. – 616 с.

20. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Несин О.Ф., Рахній Ж.І., Кононова О.В. Терапевтична стоматологія. Захворювання слизової оболонки порожнини рота. Т.4. – Київ: Медицина, 2021. – 640 с.

21. Данилевський М.Ф. Терапевтична стоматологія. Методи обстеження хворого / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2007. – Т.2. – 408 с.

22. Дитяча стоматологія / За ред. О.В. Удовиської. – К.: Здоров'я, 2000. – 296 с.

23. Дорошенко С.І. Синдроми в ортодонтії: навч. посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації / С.І. Дорошенко. – К.: «Здоров'я», 2008. – 96 с.

24. Казакова Р.В. Анатомо-фізіологічні особливості пульпи зубів у дітей. Навчальний посібник / Казакова Р.В., Ковальов Є.В., Мотуляк А.П. [та ін.]. – Львів: ГалДент, 2009. – 79 с.

25. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. посібн. / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька – К., 2007. – 271 с.

26. Каськова Л.Ф. Алергічні стоматити у дітей: навч. посібн. / Л.Ф. Каськова, О.О. Карпенко, Л.Ф. Чуприна та ін. – Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. – 104с.

27. Каськова Л.Ф. Герпетична інфекція в дитячій стоматології: навч. посібн. / Л.Ф. Каськова, О.В. Хміль, І.О. Сіркович – Полтава: Укрпромторгсервіс, 2011. – 120 с.

28. Клінічна пародонтологія та імплантологія за Ньюманом і Каранзою: пер. 14-го вид.: у 2 т. Т. 1/Майкл Г.Ньюмен, Перрі Р.Клоккевольд, Сатіш Елангован, Івонн Л.Ернандес-Капіла: почес. ред.: Фермін А.Каранза, Генрі Г.Такеї; наук. ред. пер. Анатолій Борисенко. – К.: ВСВ «Медицина», 2024. – XX, 756 с.

29. Клінічна пародонтологія та імплантологія за Ньюманом і Каранзою:

пер. 14-го вид.: у 2 т. Т. 2/Майкл Г.Ньюмен, Перрі Р.Клоккевольд, Сатіш Елангован, Івонн Л.Ернандес-Капіла: почес. ред.: Фермін А.Каранза, Генрі Г.Такеї; наук. ред. пер. Анатолій Борисенко. – К.: ВСВ «Медицина», 2025. – XVI, 751 с.

30. Кононенко Ю.Г. Клінічний довідник лікаря-стоматолога загального профілю. Клініка, діагностика, методи лікування / Ю.Г. Кононенко, М.М. Рожко – К.: «Medbooks», 2012. – 348 с.

31. Кононова О.В., Борисенко А.В. Клініко-експериментальне обґрунтування лікування генералізованого пародонтиту у хворих з проявами психоемоційного стресу. К.: Книга-плюс. – 2025. – 288 с.

32. Медицина невідкладних станів: швидка і невідкладна медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.В. Вершигора, В.І. Боброва [та ін.], за ред. проф. І.С. Зозулі. – К.: ВСВ «Медицина», 2012. – 728 с.

33. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч. посіб. / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. - 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 224 с.

34. Павленко О.В. Особливості функції мовлення у стоматології / О.В. Павленко, О.Я. Хохліч, І.М. Шупяцький та ін – Львів: Галдент, 2014. – 108 с.

35. Попович З.Б. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці / З.Б. Попович, М.М. Рожко, Е.В. Безвушко – Ів.-Франківськ: Нова зоря, 2001. – 224 с.

36. Практична пародонтологія: пер. 2-го англ. вид. /Кеннет Ітон, Філіп Овер; наук. ред. пер. Анатолій Борисенко. - К.: ВСВ «Медицина», 2023. – X, 325 с.

37. Ракоши Т. Зубоальвеолярне та щелепно-лицеве ортодонтичне лікування. Переклад з англійської, під редакцією проф. М.С. Дрогомирецької. / Ракоши Т., Грабер Т.М. – Львів: ГалДент, 2012. – 398 с.

38. Річард Р. Дж. Коуслі. Клінічний довідник з ортодонтичних міні-імплантатів. Пер. з англ. під редакцією проф. М.С. Дрогомирецької. / Річард Р. Дж. Коуслі. – Львів: ГалДент, 2014. – 192 с.

39. Решетник Л.Л., Антоненко М.Ю., Борисенко А.В. Генералізовані захворювання пародонта та нервова анорексія. - Київ: Книга-плюс, 2023. – 164 с.

40. Скрипник І.М. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч.посіб. / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко - К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 224 с.

41. Скрипников П.М. Захворювання пародонта у дорослих і дітей / П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Казакова - Полтава, 2010. - 140 с.

42. Стефан Вільямс. Короткий посібник з телерентгенографії. Під ред. Дрогомирецька М.С., Чучмай Л.Д. Навчальний посібник. Пер. з англ. / Стефан Вільямс. – Львів, 2000. – 186 с.

43. Столяр В.Г., Борисенко А.В. Терапевтичний супровід імплантації та

протезування пацієнтів похилого віку. - К.:Книга-плюс, 2023. – 185 с.

44. Стоматологія: підручник: У 2 книгах / М.М. Рожко, З.Б. Попович, П.М. Скрипников та ін.; за ред. проф. М.М. Рожка. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 872 с.

45. Терапевтична стоматологія. / за ред. проф. Ніколішина А.К. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – Т.2 – 304 с.

46. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія / О.О. Тимофеев – К.: Медицина, 2011. – 752 с.

47. Ткаченко П.І. Гострі одонтогенні процеси щелепно-лицевої ділянки в дітей (періостит, остеомієліт, лімфаденіт): навч. посібн. / П.І. Ткаченко – Львів: Компакт-ЛВ, 2006. – 104 с.

48. Ткаченко П.І. Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом: навч. посібн. / П.І. Ткаченко, С.О. Білоконь, О.В. Гуржій та ін. – Полтава: АСМІ, 2011. – 102 с.

49. Фліс П.С., Власенко А.З. Технологія виготовлення зубних протезів з використанням керамічних і композитних матеріалів. – Київ: Медицина, 2010. – 296 с.

50. Фліс П.С., Власенко А.З., Бібік А.М., Іожиця К.Д. Технологія виготовлення щелепно-лицевих конструкцій. – Київ: Медицина, 2010. – 248 с.

51. Ashok Karad. Clinical Orthodontics. 2017.511.

52. Declan Millett, Richard Welbury. Orthodontics and Paediatric Dentistry. 2014.175.

53. John C., Bennett-Richard P., McLaughlin. Fundamentals of Orthodontic Treatment Mechanics, 2015.263.

54. Joseph John. Preventive and Community Dentistry. 2018. Mar.1375.

55. Koch G, Poulsen S, Espelid I, Haubek. Pediatric Dentistry a clinical approach. 2017. Jan.565.

56. Kononova O.V., Timokhina T.O., Borysenko A.V. Changes in immunological indicators under the influence of treatment of generalized periodontitis in patients with manifestations of psychoemotional stress. Wiadomości Lekarskie. 2022; 6: 1529-1533.

57. Qin, R., Steel, A., & Fazel, N. Oral mucosa biology and salivary biomarkers. 2017 Clinics in dermatology, 35(5), P. 477-483.

58. Simon J. Littlewood, Laura Mitchell. An introduction Orthodontics / Oxford, 2019.365.

59. Squier, C., Brogden, K. Human oral mucosa: development, structure and function. John Wiley & Sons 2010.